

در سال آبی مورد بررسی، تعداد سدهای مخزنی کشور که دارای آمار روزانه بهره‌برداری می‌باشند، ۱۷۲ سد با حجم کل ۴۸/۷ میلیارد متر مکعب بود. موجودی آب این سدها در پایان سال آبی مذکور حدود ۴۷/۸ درصد از کل حجم مخازن این سدها بود که نسبت به پایان سال آبی قبل از آن به میزان ۲/۶ واحد درصد کاهش یافته است.

جدول ۳-۲- ارتفاع تجمعی بارندگی (میلی‌متر)

درصد اختلاف با متوسط ساله	سال آبی		دریای خزر و خلیج فارس و دریای عمان	
	سال آبی گذشته	۱۳۹۵-۹۶		۱۳۹۴-۹۵
۴۸ ساله	۱۹/۹-	۳۵/۴-	۳۴۵/۳	۵۳۴/۶
۰/۷	۷/۳-	۳۶۸/۹	۳۹۸/۰	دریای عمان
۱۹/۲-	۳۷/۵-	۲۷۷/۲	۴۴۳/۳	دریاچه ارومیه
۲/۸-	۴/۷	۱۶۱/۰	۱۵۳/۷	فلات مرکزی
۴۳/۹-	۵۲/۰-	۶۲/۴	۱۳۰/۱	مرزی شرق
۱۹/۴-	۳۹/۰-	۱۸۰/۳	۲۹۵/۴	قره قوم
۶/۹-	۱۳/۷-	۲۳۳/۲	۲۷۰/۲	کل کشور

ماخذ: شرکت مدیریت منابع آب ایران

۳-۲- تولیدات زراعی^(۱) و باغی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۰۳/۲ میلیون تن انواع محصولات زراعی و باغی از اراضی و باغات کشور برداشت شد که نسبت به سال قبل از آن حدود ۰/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد. از این میزان تولید، ۸۲/۲ میلیون تن (۷۹/۶ درصد) سهم محصولات زراعی بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن معادل ۱/۰ درصد کاهش داشت. همچنین، تولید محصولات باغی به میزان ۲۱/۰ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۰/۱ درصد افزایش داشت.

۲- سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵ از مهر ماه ۱۳۹۵ لغایت شهریور ماه ۱۳۹۶ را شامل می‌شود و به جهت اختصار، در جداول و نمودارهای مربوطه به جای «سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵»، «سال ۱۳۹۶» بیان می‌شود.

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۶ مجموع تولید محصولات عمده کشاورزی، شامل محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات حدود ۱۱۸/۷ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ناچیزی (حدود ۰/۰۱ درصد) کاهش نشان می‌دهد. بر این اساس و طبق برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه کشاورزی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل از آن معادل ۳/۲ درصد افزایش یافت.

جدول ۳-۱- عملکرد تولید محصولات کشاورزی (هزار تن)

سهم از کل (درصد)	سال		نرخ رشد (درصد)	۱۳۹۶	۱۳۹۵
	۱۳۹۶	۱۳۹۵			
۶۹/۳	۶۹/۹	-۱/۰	۸۲۲۰۰	۸۲۹۹۲	زراعی
۱۷/۷	۱۷/۷	۰/۱	۲۱۰۳۳	۲۱۰۲۱	باغی
۱۲/۰	۱۱/۴	۴/۹	۱۴۲۳۲	۱۳۵۶۷	دامی
۱/۰	۰/۹	۹/۹	۱۲۰۲	۱۰۹۴	شیلات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۰۱	۱۱۸۶۶۷	۱۱۸۶۷۴	جمع کل

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۳-۱- منابع آب

بنا بر گزارش وزارت نیرو، در سال آبی ۹۶-۱۳۹۵^(۱)، حجم بارندگی در کشور ۳۸۴/۳ میلیارد متر مکعب با میانگین ارتفاع ۲۳۳/۲ میلی‌متر در واحد سطح بود که نسبت به سال آبی قبل از آن به میزان ۱۳/۷ درصد و در مقایسه با میانگین بلندمدت (۴۸ ساله) معادل ۶/۹ درصد کاهش یافت.

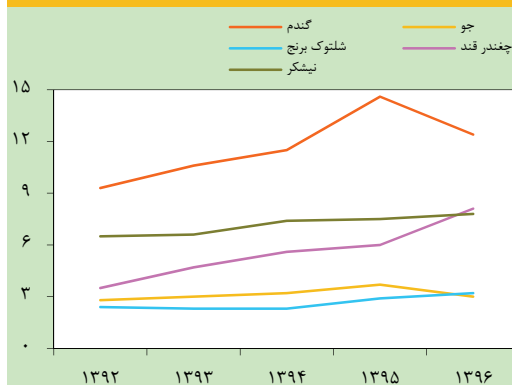
۱- سال آبی ۹۶-۱۳۹۵، نیمه دوم سال ۱۳۹۵ و نیمه اول سال ۱۳۹۶ را شامل می‌شود.

جدول ۳-۳- عملکرد محصولات عمده زراعی و باغی در واحد سطح (۱)
(کیلوگرم/هکتار)

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۶	۱۳۹۵
تولیدات زراعی		
	۲۲۸۰	۲۴۶۱
-۷/۴	۲۰۱۸	۲۱۱۷
-۴/۶	۵۳۶۶	۴۹۰۱
۹/۵	۷۶۹۰	۷۳۸۴
۴/۱	۲۴۰۷	۲۲۸۲
۵/۵	۸۳۹۸۱	۸۳۵۱۰
-۰/۶	۵۷۳۷۶	۵۴۱۳۳
۶/۰	۱۶۳۸	۱۵۸۹
۳/۱	۲۰۲۶	۱۹۱۸
۵/۷	۸۷۶	۸۵۲
۲/۸	۳۴۲۵۲	۳۱۴۰۵
۹/۱	۴۲۷۸۰	۳۸۵۳۵
۱۱/۰	تولیدات باغی	
	۱۹۸۷۳	۱۹۷۰۴
-۰/۹	۱۱۱۲۶	۱۱۹۲۰
-۶/۷	۱۷۰۹۱	۱۵۸۰۱
۸/۲	۸۴۳	۸۴۸
-۰/۶	۶۰۲۱	۷۲۰۴
-۱۶/۴		

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- نسبت ارقام کامل تولید به سطح زیر کشت بارور

نمودار ۳-۱- تولید محصولات عمده زراعی (میلیون تن)

در سال زراعی مورد بررسی، مجموع تولید گروه غلات (گندم، جو، شلتوک برنج و ذرت دانه‌ای) با ۱۲/۳ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۵ به ۱۹/۶ میلیون تن رسید. در سال ۱۳۹۶، تولید شلتوک برنج با ۹/۸ درصد افزایش و تولید جو، گندم و ذرت دانه‌ای به ترتیب با ۲۰/۱، ۱۵/۰ و ۸/۷ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن مواجه بود.

جدول ۳-۴- تولید و سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی و باغی (۱)

(هزار هکتار - هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۹۶		۱۳۹۵	
	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت
تولیدات زراعی				
	۱۲۴۰۰	۵۴۳۸	۱۴۵۹۲	۵۹۲۹
-۱۵/۰	۲۹۷۴	۱۴۷۳	۳۷۲۴	۱۷۶۰
-۲۰/۱	۳۲۰۶	۵۹۸	۲۹۲۱	۵۹۶
۹/۸	۱۰۶۹	۱۳۹	۱۱۷۱	۱۵۹
-۸/۷	۱۸۰	۷۵	۱۶۱	۷۱
۱۱/۸	۷۸۰۰	۹۳	۷۴۸۰	۹۰
۴/۳	۸۰۸۰	۱۴۱	۵۹۶۶	۱۱۰
۳۵/۴	۳۸۳	۲۳۴	۳۳۲	۲۰۹
۱۵/۵	۱۹	۱۰	۲۱	۱۱
-۸/۲	۷۰۰	۷۹۹	۶۷۱	۷۸۷
۴/۴	۵۰۱۹	۱۴۷	۴۹۹۵	۱۵۹
۰/۵	۲۳۰۵	۵۴	۲۴۰۱	۶۲
-۴/۰	تولیدات باغی			
	۵۱۱۴	۲۵۷	۵۰۷۳	۲۵۷
۰/۸	۳۱۹۲	۲۸۷	۳۴۵۰	۲۸۹
-۷/۵	۳۷۱۶	۲۱۷	۳۴۳۴	۲۱۷
۸/۲	۳۱۷	۳۷۷	۳۰۴	۳۵۹
۴/۳	۱۰۸	۱۸	۱۴۴	۲۰
-۲۵/۰				

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- ارقام سطح زیر کشت محصولات باغی مربوط به سطح زیر کشت بارور است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۶

جدول ۳-۶- وضعیت تولید و صادرات محصولات شیلات

(ارزش: میلیون دلار) (وزن: هزار تن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
	۱۲۰۲	۱۰۹۴	تولید
۹/۹	۶۹۱	۶۰۱	آب‌های جنوب
۱۵/۰	۳۴	۳۳	آب‌های شمال
۰/۷	۴۷۷	۴۶۰	آبزی‌پروری
۳/۹			صادرات
	۵۰۷	۴۱۳	ارزش
۲۲/۹	۱۳۸	۱۱۰	مقدار
۲۴/۶			

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی، سازمان شیلات ایران

۴-۳- خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

به منظور تشویق کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی، ایجاد تعادل در نظام تولید و حفظ سطح درآمد کشاورزان، دولت طی سال‌های اخیر اقدام به تعیین قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی و خرید این محصولات کرده است. در سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵، قیمت همه محصولات زراعی مشمول خرید تضمینی در مقایسه با سال زراعی قبل از آن بین ۱/۸ تا ۱۰/۰ درصد افزایش یافت. در سال زراعی مورد بررسی، قیمت خرید تضمینی گندم نسبت به سال زراعی قبل از آن با ۲/۳ درصد رشد به ۱۳ هزار ریال به ازای هر کیلوگرم رسید.

جدول ۳-۷- قیمت خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

(کیلوگرم/ریال)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
	۱۲۷۰۵	۱۱۵۵۰	گندم
۲/۳	۱۰۳۰۰	۹۲۰۰	جو
۲/۷	۳۸۳۶۸	۳۶۸۰۰	برنج خزر
۴/۳	۳۰۹۱	۲۹۱۶	چغندر قند
۶/۰			

ماخذ: مصوبات هیات وزیران

۵-۳- یارانه پرداختی

در سال ۱۳۹۶، یارانه پرداختی بابت کالاها و خدمات (موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰) به میزان ۱۶۳/۹ هزار میلیارد ریال بود. از این مبلغ، معادل ۹۷/۸ هزار میلیارد ریال به کالاها و خدمات و فعالیت‌های مرتبط با بخش کشاورزی پرداخت شد که معادل ۵۹/۷ درصد از کل یارانه پرداختی از محل ردیف بودجه‌ای مزبور می‌باشد.

در سال ۱۳۹۶، مجموع تولید محصولات زراعی صنعتی^(۱)

نسبت به سال زراعی قبل از آن با افزایشی به میزان ۱۷/۹ درصد به ۱۶/۵ میلیون تن رسید. در این سال تولید چغندر قند و نیشکر به ترتیب ۴۹/۱ و ۴۷/۴ درصد از تولید محصولات زراعی صنعتی را به خود اختصاص دادند و تولید این محصولات به ترتیب به ۸/۱ و ۷/۸ میلیون تن رسید. در میان محصولات زراعی صنعتی، تولید چغندر قند با ۳۵/۴ درصد رشد از بیشترین میزان افزایش در سال مورد بررسی برخوردار بود.

۳-۳- تولیدات دامی و شیلات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، مجموع تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر خام، تخم‌مرغ و عسل) در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴/۲ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۴/۹ درصد افزایش یافت.

جدول ۳-۵- تولید محصولات دامی (هزار تن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
۱/۵	۸۳۵	۸۲۳	گوشت قرمز
۵/۵	۱۰۱۸۴	۹۶۵۳	شیر خام
۸/۱	۲۲۳۷	۲۰۷۰	گوشت مرغ
-۵/۵	۸۸۸	۹۴۰	تخم‌مرغ
۸/۳	۸۸	۸۲	عسل
۴/۹	۱۴۲۳۲	۱۳۵۶۷	جمع کل

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۳۹۶، تولید محصولات شیلات حدود ۱۲۰۲ هزار تن بود که نسبت به سال قبل از آن ۹/۹ درصد افزایش داشت. ۵۷/۵ و ۲/۸ درصد از محصولات مذکور به ترتیب از آب‌های جنوب و شمال صید شد و ۳۹/۷ درصد از محل آبزی‌پروری استحصال گردید. در این سال مقدار و ارزش صادرات محصولات مختلف شیلات به ترتیب ۱۳۸ هزار تن و ۵۰۷ میلیون دلار بود که نسبت به سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۲۴/۶ و ۲۲/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱- شامل پنبه، نیشکر، چغندر قند، دانه‌های روغنی و «توتون و تنباکو» می‌باشد.

۳-۶- سرمایه‌گذاری دولت

مطابق آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، در سال ۱۳۹۶ عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی دولت برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» ۶۶/۹ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن حدود ۸۰/۶ درصد افزایش داشت. بدین ترتیب، از مجموع رقم مصوب اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول مزبور در قانون بودجه کل کشور (۱۳۳/۴ هزار میلیارد ریال)، ۵۰/۲ درصد تحقق یافت.

اعتبارات پرداخت شده بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» ۳۰/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۵ معادل ۱۲۳/۴ درصد افزایش داشت. در این سال برنامه ساماندهی اراضی کشاورزی با سهم ۵۳/۰ درصدی، بیشترین سهم از اعتبارات فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» را به خود اختصاص داد.

اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه منابع آب در سال ۱۳۹۶ با ۵۵/۷ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۵ به ۳۶/۵ هزار میلیارد ریال رسید. برنامه تامین و عرضه آب (شامل طرح‌های مختلف سدسازی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبرسانی به شهرها و صنایع در سطح کشور) همانند سال‌های گذشته با ۸۲/۵ درصد سهم، بیشترین سهم از پرداخت‌های عمرانی به امور توسعه آب را به خود اختصاص داد.

جدول ۳-۹- عملکرد اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب»

پایان سال	سهم (درصد)		درصد تغییر	۱۳۹۶	
	۱۳۹۵	۱۳۹۶		مبلغ مصوب	درصد تحقق
کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۶۱۲/۵	۳۰۴۱۶/۳	۱۲۳/۴	۴۵/۵	۶۰۵۶۶/۵
منابع آب	۲۳۴۲۵/۵	۳۴۴۸۳/۹	۵۵/۷	۵۴/۵	۷۲۸۲۳/۷
کل	۳۷۰۳۸/۰	۶۶۹۰۰/۲	۸۰/۶	۱۰۰/۰	۱۳۳۳۹۰/۲

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

در سال ۱۳۹۶، توزیع کود شیمیایی توسط دولت با ۵/۹ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۵ به ۱۵۹۱ هزار تن رسید. در این سال ۱/۸ هزار تن انواع سموم دفع آفات نباتی و ۵۵/۸ هزار تن انواع بذر نیز در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۴۵/۱ درصد افزایش و ۲۱/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. دولت جهت توزیع کود شیمیایی به صورت یارانه‌ای در سال ۱۳۹۶ در مجموع مبلغ ۱۲۵۰ میلیارد ریال اعتبار تخصیص داد و به شرکت خدمات حمایتی کشاورزی پرداخت کرد که نسبت به سال قبل از آن معادل ۹۵/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۳-۸- عملکرد پرداخت یارانه در سال ۱۳۹۶

(میلیارد ریال) موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰

مبلغ	سهم از کل	
۴۹۵۰	۳/۰	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی
۱۱۰۰	۰/۷	یارانه کالاهای اساسی (۱)
۷۰۰	۰/۴	پرداخت ضرر و زیان و یارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی (۲)
۱۱۰۰	۰/۷	تفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده کالاها و خدمات و جبران ضرر و زیان ناشی از آن و تسویه موارد قبلی
۱۰۰۰	۰/۶	کمک زیان شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران
۳۳۰	۰/۲	افزایش سرمایه صندوق‌های غیر دولتی حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی
۸۸۶۳۴	۵۴/۱	یارانه نان
۹۷۸۱۴	۵۹/۷	جمع مصارف بخش کشاورزی
۶۶۱۳۱/۹	۴۰/۳	یارانه پرداختی به سایر بخش‌ها
۱۶۳۹۴۵/۷	۱۰۰/۰	کل یارانه پرداختی

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

- شامل یارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلیه کالاها و محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاها، هزینه بازرسی کالا و خدمات، یارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها از جمله یارانه صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات می‌باشد.
- شامل یارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات نیز می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۶

کشاورزی با ۱۳/۵ درصد رشد نسبت به پایان سال قبل از آن به ۷۷۷/۶ هزار میلیارد ریال رسید. از این میزان، سهم بخش غیر دولتی کشاورزی ۹۸/۷ درصد بود.

۷-۳- تسهیلات بانکی

در پایان سال ۱۳۹۶، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های دولتی و غیر دولتی

(هزار میلیارد ریال) جدول ۳-۱۰- مانده خالص^(۱) تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی و دولتی کشاورزی

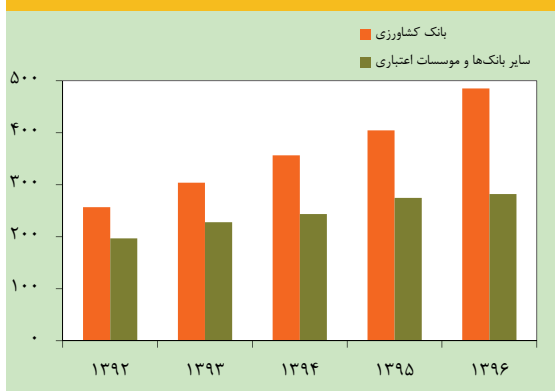
سهم (درصد)	پایان سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۹۵	۱۳۹۶		۱۳۹۵	۱۳۹۶
بخش غیر دولتی	۶۷۹/۴	۷۶۷/۵	۱۳/۰	۹۹/۲	۹۸/۷
بانک کشاورزی	۴۰۴/۵	۴۸۵/۱	۲۰/۰	۵۹/۰	۶۲/۴
سایر بانکها و موسسات اعتباری	۲۷۴/۹	۲۸۲/۳	۲/۷	۴۰/۱	۳۶/۳
بخش دولتی	۵/۶	۱۰/۲	۸۰/۸	۰/۸	۱/۳
جمع کل	۶۸۵/۰	۷۷۷/۶	۱۳/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهم بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

«وجوه اداره شده و قراردادهای» پرداخت نمود که ۱۶/۳ درصد نسبت به سال ۱۳۹۵ افزایش یافت. از کل تسهیلات پرداختی توسط بانک کشاورزی ۸۷/۴ درصد (۳۳۹/۶ هزار میلیارد ریال) در قالب تسهیلات غیر تکلیفی و ۱۲/۶ درصد در قالب تسهیلات تکلیفی و «وجوه اداره شده و قراردادهای» پرداخت شد.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی در سال ۱۳۹۶ نشان‌دهنده سهم بالای عقد مشارکت مدنی در میان سایر عقود است. در این سال حدود ۲۳۴/۳ هزار میلیارد ریال تسهیلات در قالب عقد مشارکت مدنی پرداخت شد که ۶۰/۳ درصد از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و نسبت به مبلغ تسهیلات پرداختی در سال قبل از آن به میزان ۵/۸ درصد افزایش نشان می‌دهد.

نمودار ۳-۲- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیر دولتی کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

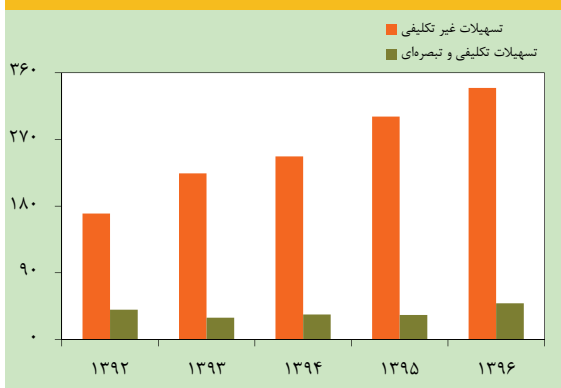

در پایان سال ۱۳۹۶، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به بخش غیر دولتی کشاورزی به ۴۸۵/۱ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از آن ۲۰/۰ درصد افزایش داشت.

در سال مورد بررسی، سهم بانک کشاورزی از مانده خالص کل تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیر دولتی کشاورزی ۶۲/۴ درصد بود که در مقایسه با سهم مزبور در سال ۱۳۹۵ معادل ۳/۳ واحد درصد افزایش داشت.

بانک کشاورزی در سال ۱۳۹۶ در مجموع حدود ۳۸۸/۴ هزار میلیارد ریال در قالب تسهیلات غیر تکلیفی، تکلیفی و

نمودار ۳-۳- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

فصل ۳ کشاورزی

بررسی ترکیب تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که پرداخت‌های بانک مزبور بابت فعالیت «صنایع وابسته و خدمات کشاورزی» بالاترین سهم (۴۶/۱ درصد) از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و با ۲۱/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۷۹/۰ هزار میلیارد ریال رسید.

بررسی تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت نشان می‌دهد که تسهیلات اعطایی بلندمدت با ۲۴/۸ درصد افزایش، سهم محدود ۱/۲ درصدی از کل تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی را به خود اختصاص داد. در مقابل، تسهیلات با دوره بازپرداخت کوتاه‌مدت بیشترین سهم (۷۴/۱ درصد) را داشت.

جدول ۳-۱۱- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت

(هزار میلیارد ریال)

سهم (درصد)	سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۹۵	۱۳۹۶		۱۳۹۵	۱۳۹۶
کوتاه‌مدت	۳۰۶/۲	۲۸۷/۶	-۶/۱	۱۳۹۵	۱۳۹۶
میان‌مدت	۲۳/۹	۹۶/۲	۳۰۲/۲	۹۱/۷	۷۴/۱
بلندمدت	۳/۷	۴/۶	۲۴/۸	۷/۲	۲۴/۸
کل	۳۳۳/۸	۳۸۸/۴	۱۶/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بانک کشاورزی

تامین می‌شود؛ به طوری که سهم یارانه‌های دولتی از کل غرامت پرداختی در سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵ حدود ۶۶/۴ درصد بود و تنها ۳۳/۶ درصد از محل حق بیمه دریافتی از کشاورزان تامین شد. با توجه به عدم ایفای به موقع تعهدات دولت در خسارت پرداختی، بانک کشاورزی طی سال‌های گذشته همواره نسبت به تامین کسری صندوق بیمه کشاورزی اقدام کرده است.

۸-۳- بیمه محصولات کشاورزی

مجموع خسارت پرداختی توسط صندوق بیمه کشاورزی به فعالیت‌های مختلف بخش کشاورزی در سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵ حدود ۱۱/۱ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن حدود ۲۳/۵ درصد افزایش یافت. با توجه به ماهیت زیان‌ده بودن این صندوق، همواره بخش عمده‌ای از غرامت پرداختی از محل یارانه‌های دولتی

جدول ۳-۱۲- عملکرد صندوق بیمه کشاورزی

خسارت پرداختی (میلیارد ریال)	سطح بیمه شده		درصد تغییر	خسارت پرداختی (میلیارد ریال)	
	۱۳۹۵ ▲	۱۳۹۶		۱۳۹۵ ▲	۱۳۹۶
زراعت (هزار هکتار)	۳۸۱۳	۳۴۶۰	-۹/۳	۱۹۹۴	۲۷۰۶
باغات (هزار هکتار) (۱)	۵۷۱	۴۷۵	-۱۶/۹	۴۹۶۴	۵۸۵۳
دام (هزار واحد دامی)	۷۸۳۹	۳۶۱۹	-۵۳/۸	۷۸۳	۷۳۱
طیور (میلیون قطعه)	۵۶۷	۶۹۳	۲۲/۲	۱۲۶۰	۱۸۱۱
آبزیان (هزار هکتار)	۴	۳	-۲۱/۱	۹	۲۱
منابع طبیعی (هزار هکتار) (۲)	۲۴۳۹	۲۰۶۹	-۱۵/۲	۴	۹
جمع کل	-	-	-	۹۰۱۴	۱۱۱۳۲

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

۱- شامل زیربخش تنه درختان نیز می‌باشد.

۲- در سال ۱۳۹۶، شامل زیربخش ابنیه نیز می‌باشد.

تحت پوشش نسبت به سال ۱۳۹۵ حدود ۱۰/۳ درصد کاهش داشت. صندوق بیمه کشاورزی بابت خسارات وارده به اراضی زراعی و باغی تحت پوشش بیمه ۸/۶ هزار میلیارد ریال غرامت پرداخت کرد که در مقایسه با سال قبل ۲۳/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.

براساس گزارش صندوق بیمه کشاورزی، در سال زراعی ۹۶-۱۳۹۵، حدود ۳/۹ میلیون هکتار از اراضی زیر کشت ۱۰۴ محصول زراعی و باغی در برابر زیان‌های ناشی از عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه این صندوق قرار گرفت. وسعت اراضی

جدول ۳-۱۳- اراضی زراعی و باغی بیمه شده و خسارت پرداخت شده به کشاورزان

سهم (درصد)	درصد تغییر	خسارت پرداختی (میلیارد ریال)		سهم (درصد)	درصد تغییر	سطح اراضی بیمه شده (هزار هکتار)	
		۱۳۹۶	▲ ۱۳۹۵			۱۳۹۶	▲ ۱۳۹۵
۲۴/۸	۵۸/۱	۲۱۲۶	۱۳۴۵	۷۱/۶	-۱۲/۲	۲۸۱۶	۳۲۰۷
۰/۴	-۸۷/۹	۳۳	۲۷۶	۲/۰	-۷/۷	۷۸	۸۵
۲/۵	۲۰/۳	۲۱۸	۱۸۱	۶/۴	-۱۴/۵	۲۵۱	۲۹۳
۰/۳	-۲۷/۳	۲۳	۳۲	۱/۲	۳۷/۹	۴۵	۳۳
۲/۶	۴۶۶/۲	۲۲۵	۴۰	۴/۶	۴۱۷/۵	۱۸۳	۳۵
۱۷/۲	۴۴/۷	۱۴۷۱	۱۰۱۶	۲/۸	-۴/۸	۱۰۹	۱۱۵
۵۲/۱	۹/۷	۴۴۶۲	۴۰۶۷	۱۱/۵	-۲۶/۸	۴۵۱	۶۱۶
۱۰۰/۰	۲۳/۰	۸۵۵۹	۶۹۵۷	۱۰۰/۰	-۱۰/۳	۳۹۳۴	۴۳۸۴

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

جدول ۳-۱۴- وضعیت شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

درصد تغییر	پایان سال	
	۱۳۹۶	۱۳۹۵
شرکت‌ها		
-۰/۳	۶۳۳۲	۶۳۵۲
-۰/۴	۵۸۰۹	۵۸۳۰
۵/۵	۵۵۳۹	۵۲۴۹
اتحادیه‌ها		
-۰/۸	۴۷۹	۴۸۳
۳/۶	۵۳۰۶	۵۱۲۱
۱۰/۰	۱۲۳۱	۱۱۱۹

ماخذ: سازمان مرکزی تعاون روستایی

۳-۱۰- بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

۳-۱۰-۱- صادرات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۶ حدود ۶/۶ میلیون تن انواع کالای کشاورزی به ارزش ۶/۶ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شد که نسبت به سال قبل از آن به لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۱۳/۳ و ۱۵/۸ درصد افزایش یافت. در این سال صادرات کالاهای کشاورزی ۵/۷ درصد از وزن و ۱۶/۵ درصد از ارزش کل صادرات گمرکی کشور را به خود اختصاص داد.

در سال مورد بررسی، گروه محصولات زراعی به لحاظ وزن ۶۳/۸ درصد از کل صادرات کشاورزی را شامل می‌شد، لیکن گروه محصولات باغی علی‌رغم سهم وزنی ۲۴/۲ درصدی، معادل ۴۳/۳ درصد از ارزش صادرات کشاورزی را به خود اختصاص داد.

۳-۹- عملکرد شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

براساس گزارش سازمان مرکزی تعاون روستایی، در پایان سال ۱۳۹۶ تعداد شرکت‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی در کشور به ۶۳۳۲ شرکت رسید. تا پایان این سال شرکت‌های مزبور ۵/۸ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش خود قرار دادند که البته از نظر تعداد شرکت و اعضا در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۰/۳ و ۰/۴ درصد کاهش یافت. در پایان سال ۱۳۹۶، تعداد اتحادیه‌های تعاونی روستایی شهرستان، کشاورزی و تولید روستایی به ۴۷۹ اتحادیه رسید که نسبت به سال قبل از آن ۰/۸ درصد کاهش یافته است. تعداد شرکت‌های عضو این اتحادیه‌ها نیز به ۵۳۰۶ فقره رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۵ معادل ۳/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، شبکه تعاونی‌های روستایی حدود ۳ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی را با قیمت‌های توافقی خریداری کردند که در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۹۵ با ۱/۴ درصد کاهش مواجه بود. در این سال ۱۰۰/۲ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به صورت تضمینی توسط تعاونی‌ها خریداری شد.

(ارزش: میلیون دلار)

جدول ۳-۱۵- صادرات محصولات کشاورزی

(وزن: هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۹۶		۱۳۹۵		
	ارزش	وزن	ارزش	وزن	
۱۷/۴-	۶/۴-	۶۴۵	۱۱۸۰	۷۸۱	۱۲۶۱
۱۳/۷	۲۳/۶	۱۱۸	۴۲۸	۱۰۴	۳۴۶
۱۳/۹	۵۵/۲	۴۲۰۳	۲۰۵۶	۳۶۹۰	۱۳۲۵
۳۰/۳	۵/۶	۱۵۹۵	۲۸۴۹	۱۲۲۳	۲۶۹۸
۷۷/۷	۲۷/۴	۲۴	۶۵	۱۳	۵۱
۱۳/۳	۱۵/۸	۶۵۸۴	۶۵۷۸	۵۸۱۱	۵۶۸۱
۰/۵	۱/۰	۵/۷	۱۶/۵	۵/۲	۱۵/۵

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام صادرات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- صادرات غیر نفتی براساس صادرات گمرکی (بدون احتساب میعانات گازی) می‌باشد. تغییرات برحسب واحد درصد می‌باشد.

۳-۱۰-۲- واردات

وارداتی ۵۵۰ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۹۵ حدود ۱۰/۳ درصد افزایش داشت.

واردات گندم در سال ۱۳۹۶ معادل ۷۴/۰ هزار تن بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۹۵/۰ درصد کاهش یافت. کاهش چشمگیر واردات گندم به دنبال ممنوعیت واردات گندم^(۱) با توجه به میزان تولید گندم و ذخایر این محصول در سال ۱۳۹۶ بوده است.

مطابق آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۶ حدود

۱۹/۶ میلیون تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۱۰/۸ میلیارد دلار وارد کشور شد که در مقایسه با سال ۱۳۹۵ از نظر وزن و ارزش به ترتیب ۱۱/۱ و ۲۲/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. واردات کالاهای مذکور به ترتیب ۱۹/۸ و ۵۰/۳ درصد از ارزش و وزن کل واردات گمرکی کشور را تشکیل می‌دهد. در سال مورد بررسی، میانگین ارزش هر تن کالای کشاورزی

(ارزش: میلیون دلار)

جدول ۳-۱۶- واردات محصولات کشاورزی

(وزن: هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۹۶		۱۳۹۵		
	ارزش	وزن	ارزش	وزن	
۱۱/۸	۴۸/۲	۳۰۰	۱۲۹۲	۲۶۸	۸۷۲
۲۹/۴-	۲۲/۸-	۵۵	۱۴۱	۷۸	۱۸۲
۱۱/۱	۲۱/۴	۱۷۶۴۲	۷۵۸۲	۱۵۸۷۴	۶۲۴۵
۱۳/۰	۱۸/۰	۱۵۲۴	۱۷۰۱	۱۳۴۹	۱۴۴۲
۴۱/۲	۲۶/۰	۲۹	۴۴	۲۱	۳۵
۱۱/۱	۲۲/۶	۱۹۵۵۰	۱۰۷۶۰	۱۷۵۸۹	۸۷۷۶
۲/۳-	۰/۳-	۵۰/۳	۱۹/۸	۵۲/۷	۲۰/۱

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام واردات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- تغییرات برحسب واحد درصد می‌باشد.

افزایش واردات اقلام اساسی محصولات کشاورزی نظیر جو، گوشت قرمز، برنج، روغن و عدس بوده است.

تحوالات بخش کشاورزی در حوزه تولید و تجارت

خارجی کشاورزی موجب شد که کسری تراز بازرگانی این بخش با ۳۵/۱ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۴/۲ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۶ برسد. افزایش کسری تراز بازرگانی به دنبال

۱- طبق بخشنامه شماره ۹۶/۹۸۱۱۳۴ مورخ ۱۳۹۶/۹/۱۳ گمرک جمهوری اسلامی ایران

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۶

به ترکیب واردات و صادرات بخش کشاورزی، رابطه مبادله این بخش از ۲/۰ در سال ۱۳۹۵ با کاهش ۷/۴ درصدی به ۱/۸ در سال ۱۳۹۶ رسید.

(دلار/تن) جدول ۳-۱۸- وضعیت رابطه مبادله بخش کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
۲/۲	۹۹۹	۹۷۸	متوسط ارزش صادراتی
۱۰/۳	۵۵۰	۴۹۹	متوسط ارزش وارداتی
-۷/۴	۱/۸	۲/۰	رابطه مبادله

(میلیون دلار) جدول ۳-۱۷- تراز بازرگانی^(۱) محصولات کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	
۲۲/۶	۱۰۷۶۰	۸۷۷۶	واردات
۱۵/۸	۶۵۷۸	۵۶۸۱	صادرات
۳۵/۱	۴۱۸۲	۳۰۹۵	کسری تراز بازرگانی

۱- براساس طبقه‌بندی و آمار وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

متوسط ارزش هر تن محصول صادراتی بخش کشاورزی

در سال ۱۳۹۶ با ۲/۲ درصد افزایش به ۹۹۹ دلار رسید. با توجه